Eduskunnan valtiovarainvaliokunnalle

Viite: HE 121/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 kolmanneksi lisätalousarvioksi

KUNTARAHOITUS OYJ:N LAUSUNTO VUODEN 2022 KOLMANNESTA LISÄTALOUSARVIOSTA

Kiitämme mahdollisuudesta esittää Kuntarahoitus Oyj:n (”Kuntarahoitus”) näkemykset hallituksen esitykseen vuoden 2022 kolmanneksi lisätalousarvioksi. Kuntarahoituksen näkemys painottuu kuntien energiayhtiöiden tilanteeseen ja Kuntarahoituksen mahdollisuuksiin tukea kuntasektoria näissä haasteissa.

Taustaksi haluamme todeta, että Kuntarahoituksen merkitys Suomen julkisen sektorin rahoitukselle on huomattava. Kuntarahoitus rahoittaa kuntasektoria ja niiden määräysvallassa olevia yhteisöjä sekä valtion tukemaa sosiaalista asuntotuotantoa. Viimeaikaisten lakimuutosten myötä rahoitusta voidaan kohdentaa myös hyvinvointialueiden toimintaan. Kuntarahoituksen toimintamallille on keskeistä Kuntien takauskeskuksen takaus yhtiön varainhakinnalle, joka tapahtuu kokonaan kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta. Kuntarahoituksen tase kesäkuun 2022 lopussa oli noin 48 miljardia euroa ja pitkäaikaisen asiakasrahoituksen kanta noin 30 miljardia euroa. Viime vuosina Kuntarahoituksen vuosittainen varainhankintamäärä on ollut noin 10 miljardia euroa.

Kuntarahoituksen julkisen sektorin rahoituksen keskeisen roolin vuoksi se on varautunut likviditeetinhallinnassaan äkillisiin taloudellisiin ja yhteiskunnallisiin sokkeihin. Muun muassa Venäjän hyökkäyssodan käynnistyminen, koronapandemia ja finanssikriisi ovat osoittaneet, että Kuntarahoitus on onnistunut jatkamaan varainhankintaansa häiriöittä myös kriisiolosuhteissa ja pystynyt siten huolehtimaan asiakkaidensa rahoituksen saatavuudesta kustannustehokkaasti haastavissakin markkinaolosuhteissa.

Nyt käsiteltävänä oleva lisätalousarvio kohdistuu sähkömarkkinoiden vaikeassa tilanteessa kaikkiin kotimaisiin energiayhtiöihin, mutta mallissa painotetaan muiden rahoitusmahdollisuuksien ensisijaisuutta. Kuntasektorin omistamia sähköyhtiöitä on tietojemme mukaan 25, ja tilanne kohdistuu myös näihin yhtiöihin, joskin tilanteen vakavuus varmasti vaihtelee yhtiöittäin. On kuitenkin oletettavaa, että valtion lisätalousarvioehdotuksen edistämään malliin, jossa valtion rahoitus on erittäin tiukkojen kriteerien mukaista, turvaudutaan valtion tarkoittamalla tavalla vasta viimeisessä hädässä myös kuntasektorilla.

Tämän vuoksi kuntasektorin on löydettävä ratkaisu, jolla se pystyy selviämään tilanteesta ensisijaisesti muilla keinoin, ja paine kohdistuu siksi omistajina oleviin

kuntiin ja niiden kykyyn rahoittaa omistamiaan energiayhtiöitä, mikäli yhtiöt eivät saa rahoitusta suoraan markkinoilta. Vallitsevassa tilanteessa on mielestämme myös keskeistä löytää keinot, joilla ennaltaehkäistään tilanteen paheneminen ja siten voidaan kohdentaa taloudellisesti huomattaviakin toimia tilanteen vakauttamiseksi, jos sillä voidaan estää vielä suurempien ongelmien syntymistä, joiden hallinta menee ainakin kalliimmaksi, jos ei mahdottomaksi.

Kuntarahoitus on jo julkisesti (5.9.2022) ilmoittanut sitoutumisestaan tähän tilanteeseen liittyvään kuntien rahoitukseen ja toimii siinä vastaavalla tavalla kuin kaikessa muussakin kuntien rahoituksessaan. Kyse ei siten ole Kuntarahoituksen suunnasta valtiota vastaavasta erityisestä lainajärjestelystä, vaan rahoituksemme on mahdollinen kunnille Kuntarahoituksen normaalin liiketoimintamallin mukaisena. Kuntien kannalta tässä mallissa on keskeistä niiden kyky kanavoida mahdollinen Kuntarahoituksesta nostettu rahoitus edelleen energiayhtiöilleen. Tässä tunnistamme haasteen valtiontukisääntelyyn liittyvistä vaatimuksista, joita kuntien tulee omassa rahoituksessaan kilpailuilla markkinoilla toimiville yhtiöille noudattaa.

EU:n valtiontukisääntelyn vuoksi Kuntarahoitus ei voi pääsääntöisesti rahoittaa kilpailluilla markkinoilla toimivia yhtiöitä, joille Kuntarahoitus tarvitsee liiketoimintamallinsa vuoksi emokunnalta 100 %:n omavelkaisen takauksen. Kuntien energiayhtiöiden likviditeettitarpeisiin varautuminen edellyttää mielestämme myös tämän haasteen ratkaisemista mahdollisimman nopeasti.

Tämän vuoksi Kuntien takauskeskus on päättänyt 7.9.2022 tehdä EU-komissiolle ilmoituksen, jonka mukaan sen takaamaa varainhankintaa voidaan kohdentaa lainoina kuntien määräysvallassa oleville energiayhtiöille. Samassa yhteydessä Kuntien takauskeskus ilmoittaa komissiolle myös kuntien myöntämät lainat energiayhtiölleen, jotta energiayhtiöiden rahoitus kummalla tahansa mallilla (kunnan kautta tai suoraan Kuntarahoitukselta) olisi mahdollinen samoin perustein. Järjestelyllä pyritään vahvistamaan Suomen huoltovarmuus turvaamalla energiayhtiöiden toimintakyky sähkömarkkinoiden epävakaassa tilanteessa. Sähkömarkkinoiden paisuneet vakuusvaatimukset ja samanaikaisesti vähentynyt energiatarjonta ovat luoneet kriisitilanteen, jossa on tarve varmistaa kansalaisten kannalta välttämättömien palvelujen saatavuus. Näissä olosuhteissa katsomme, että ehdotettu järjestely on kilpailulainsäädännön mukainen ja voisi olla komission hyväksyttävissä. Jos komissio hyväksyy ilmoituksen, Kuntarahoitus voi myöntää lainoja suoraan kuntien energiayhtiöille. Kuntien energiayhtiöiden rahoittamisen on tarkoitus tapahtua Kuntarahoituksen normaalin liiketoimintamallin ja komission hyväksynnän perusteella.

Kuntarahoituksen jatkuva pääsy pääomamarkkinoille, vahva likviditeettiasemamme ja, toisin kuin valtiokonttorilla, myös pääsymme keskuspankkirahoitukseen varmistavat sen, että Kuntarahoitus pystyy vastaamaan kuntasektorin rahoitustarpeisiin, vaikka ne kasvaisivat nopeastikin. Tämä vaatii kuitenkin, että

kunnilla ja energiayhtiöillä on rahoitukseen hankkimiseen liittyvää nopeaa päätöksentekokykyä ja että valtiontuki-ilmoituksen käsittely komissiossa saadaan suoritettua nopeasti ja positiivisella lopputuloksella.

Kunnioittavasti,

Kuntarahoitus Oyj

Esa Kallio
toimitusjohtaja

Mari Tyster
johtaja, lakiasiat ja viestintä, toimitusjohtajan sijainen